

УДК 130.2

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2021-1-6>**Голубович Інна Володимирівна**докторка філософських наук, професорка,
завідувачка кафедри філософіїОдеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська 2, Одеса, Україна**Міхейцева Катерина Олександрівна**

аспірантка кафедри філософії

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська 2, Одеса, Україна

ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСУ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ГУМАНІТАРИСТИЦІ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)

Усвідомлення світовою спільнотою необхідності розбудови консолідованого сприйняття культурної політики та інституалізація взаємовідносин між державою та культурою відбулось тільки у 20 столітті, а на міжконтинентальному рівні набуло опрацювання у структурі ЮНЕСКО як певна м'яка протидія наслідкам глобалізації. Різноманіття наявних дефініцій поняття «культурна політика» свідчить про складність створення єдиної гомогенної концептуалізації сутності та теоретико-практичних характеристик, що ускладнює процес формування інтерпретацій та векторів розвитку наукової думки та емпіричного відтворення. Дисертаційні роботи вітчизняних науковців, які базуються на вивченні культурної політики як складника політичних, економічних та гуманітарних процесів, ілюструє факт інтересу до мультидисциплінарного підходу в дослідженні проблематики інтерпретації, розвитку та захисту суб'єктності «культури» у взаємовідносинах із «державою» та «політикою».

Актуальність дослідження пов'язана з теоретичним та практичним інтересом темою культурної політики серед широкого діапазону наукових дисциплін, які вводять до категоріального апарату поняття та явища, пов'язані з творенням, розвитком, розповсюдженням та охороною культури як невід'ємними та визначальними категоріями сукупності ідеальних та матеріальних об'єктів і суб'єктів (акторів) їх генерування та сприяння. Метою статті є розгляд сучасного стану проблематики існування та розвитку культурної політики в Україні та відстеження наявних ознак формування дискурсу у вітчизняній гуманітаристиці навколо цього поняття. Задля аналізу літературних джерел використано текстологічний аналіз, інтерпретування генеральних понять виконано із застосуванням герменевтичного методу та контент аналізу. Мультидисциплінарний характер проблематики дозволив застосування компаративіського методу дослідження

Задля репрезентації історичного контексту розвитку уявлення та інтерпретації світовою спільнотою сутності та місії культурної політики була введена та розглянута міжнародна та українська нормативно-правова частина. Репрезентацію наукових розробок у вітчизняному контексті зроблено через уведення корпусу актуальних дисертаційних досліджень різних дисциплін гуманітаристики як найбільш наукоємних, стислих та концентрованих засобів дослідницької роботи. Результатами дослідження, які базуються на аналітиці суспільних практик, законотворчих реакціях уряду та мультидисциплінарній увазі вітчизняних науковців, є висновок щодо формування дискурсу культурної політики, який доцільно досліджувати саме у філософському напрямі.

Ключові слова: культурна політика, філософія культури, сучасна українська культура, Україна.

Вступ. Звідки ми прийшли? Хто ми? Куди ми йдемо? Ці питання є довічно актуальними і водночас навряд чи колись матимуть сталі відповіді у суцільній та загальноприйнятій оптиці виміру. Будучи онтологічними за суттю, ці питання, як жодні інші, міцно пов'язані з практизацією суспільних рефлексій. Народження та елімінація соціокультурних патернів, покладе-

ні в основу розбудови нових сходинок у розвитку всього суспільства, окремих груп та усвідомлення кожного з цих представників дійсним «гравцем» у парадигмі відповідальності як аргументу довгострокового планування політичного, економічного та культурного розвитку особистості та держави загалом. Припустимо, що для Поля Гогена це питання було нав'язане тимчасовим мистецько-ескапістським настроєм, але воно є дійсно вкрай важливим маркером оцінки кросс-культурної та філософської аналітики проблематики становлення, вивчення та проектування розвитку культурних практик у межах державної суб'єктності.

Мета та завдання. Метою статті є розгляд сучасного стану проблематики існування та розвитку культурної політики в Україні та відстеження наявних ознак формування дискурсу у вітчизняній гуманітаристиці навколо цього поняття.

Згідно з поставленою метою статті виокремлено такі завдання:

- проаналізувати основні історичні етапи розвитку усвідомлення світовою спільнотою необхідності побудови спільного погляду на існування інституту культурної політики як певного консолідувального комплексу цінностей та своєрідного механізму протиставлення негативним наслідкам глобалізації;
- довести складність формування гомогенної дефініції поняття та її імплементації у практичні концепції;
- розглянути основні моделі та методи творення культурної політики;
- відстежити рівні та інтенсивності зацікавленості серед українських дослідників із різних наукових дисциплін темою культурної політики та зробити висновки за результатами аналізу.

Методи дослідження. Беручи до уваги необхідність аналізу літературних джерел вітчизняних науковців, які б досліджували проблематику існування та розвитку культурної політики в сучасній Україні, у межах цієї статті використано текстологічний аналіз. Задля отримання широкого спектра інтерпретування генеральних понять застосовано герменевтичний метод та контент аналіз. Застосування компаративіського методу дозволило розглянути проблематику саме у мультидисциплінарному контексті.

Задля репрезентації історичного контексту розвитку уявлення та інтерпретації світовою спільнотою сутності та місії культурної політики введено та розглянуто нормативно-правову частину, зокрема результати круглого стола ЮНЕСКО (Монако, 1967 р.), Декларації (Мехіко, 1982 р.). Сучасний розвиток українського законодавства у цій сфері представлено законопроектом щодо внесення змін до Закону «Про культуру». Репрезентацію розробок у вітчизняному контексті зроблено через уведення корпусу актуальних дисертаційних досліджень різних дисциплін гуманітаристики як найбільш наукомістких, стислих та концентрованих засобів дослідницької роботи.

Результати. Найбільш відомим позитивним прикладом уведення культури до державотворчої діяльності є досвід, відтворений під час існування Веймарської республіки (1919–1933 рр.). Утворення першого загальнодержавного Міністерства культури відбулось у СРСР у 1953 році і стало прецедентом для інституалізації культурних практик, їх регулювання та тотального підпорядкування урядовим інтересам, які зробили культуру частиною рупора ідеологічної пропаганди, тримаючи її розвиток у жорстких контрольованих межах внутрішньо- та зовнішньополітичних курсів держави. Можна припустити, що такі штучно створені ізолювальні навантаження на розвій культурних процесів із часом перетворилися на певну протидію та примножили вплив глобалізаційних процесів на розчинення культурноантропологічних, етнічних особливостей українців як приклад протилежної, м'якої, але все ж «колонізувальної» та уніфікаційної дії.

Звертаючись до спостереження та аналізу культурної політики сучасної України, слід зауважити: незважаючи на велику кількість процесів, спрямованих на демократизацію та децентралізацію, державотворча сутність ще несе в собі деякі елементи, притаманні радянському періоду. Ізольованість інформаційного «експорту» культурного надбання, політизація мистецької царини, використання недієвих та застарілих методів дослідження, аналітики та опрацювання соціокультурного ландшафту є результатом недостатньої кількості наукових розробок

та їх практичного втілення. Це стосується розробок у філософському напрямі, який здатний дослідити та методологічно обґрунтовано об'єднати знання інших дисциплін задля всебічної репрезентації сучасних реалій. Ураховуючи великий обсяг дослідницької роботи, який було проведено вітчизняними вченими, ми можемо зазначити, що наукове товариство вже має міцний теоретичний та практичний базис для постановки необхідності філософської концептуалізації сучасної культурної політики як дискурсу актуальних викликів, котрі постають перед державою. На нашу думку, ці питання є важливими як для засвоювання уроків минулого, так і для адекватного сприйняття сьогоdnішнього стану та формалізації дійсних перспектив. У разі використання філософією наукового надбання інших гуманітарних галузей як метанаукою, здібною до комбінаторики, результатом може стати формулювання довгострокової стратегії сталого розвитку та ефективного функціонування культурної політики в Україні.

Французький соціолог Абраам Моль, який пов'язував культурну політику з певною місією усього суспільства, у 1967 році залишив нам такий вислів, як «Свідомо будувати власну долю замість того, щоб підпорядковуватися спонтанним імпульсам», який опосередковано став вісником творення нової сторінки в історії усвідомлення ролі та значущості культури як спільного блага, право на продукування та отримання котрого має кожний [4, с. 301].

Точкою відліку в спробі надання усвідомленого та офіційного визначення дійсним практикам симбіозу культури та політики, що дедалі розвиваються, та ствердженню його як трансдисциплінарного феномену на загальнолюдському рівні можна назвати 1967 рік. Під час проведення круглого стола ЮНЕСКО у Монако головним питанням зборів стало формування та розроблення конструктивної політики у сфері культури. У доповіді «Політика в сфері культури: попередні міркування» під політикою у сфері культури розумівся «комплекс операціональних принципів, адміністративних і фінансових видів діяльності і процедур, які забезпечують основу дій держави в галузі культури». У цьому контексті реалізація політики у сфері культури становить «усю суму свідомих і обдуманих дій (або відсутність дій) у суспільстві, спрямованих на досягнення певних культурних цілей за допомогою оптимального використання всіх фізичних і духовних ресурсів, якими володіє суспільство в цей час» [2].

Таке визначення, на нашу думку, має безпосередньо ілюстративний характер історичного контексту та соціальної парадигми західноцентричного світу та розкриває культурну політику як процес, спрямований на досягнення певних цілей, які зумовлені принципами, в основі яких лежить наявний інструментарій. Головними суб'єктами є держава та суспільство, але під час першої спроби світового фахового суспільства надати органічне визначення феномену «культурна політика» не була надана належна увага ризику об'єктивізації суспільства та його потреб урядом в угоду інтересів держави та наддержавних утворень. У подальшому ЮНЕСКО поступово присвятить дуже багато часу на проведення «роботи над помилками», результатом якої стала Декларація, прийнята в 1982 році у Мехіко, яка сформулювала основні принципи сучасної культурної політики у світі. Відчувши певні наслідки процесів глобалізації на збереженні етнічного, культурного різноманіття на всесвітній конференції, були виведені нові принципи дефініції, які базуються на широкому трактуванні самої культури як нероздільного комплексу «яскраво виражених рис (духовних, інтелектуальних і емоційних), характеризуючи суспільство або соціальну групу»: принцип єдності та різноманіття культури, принцип культурного виміру розвитку суспільства, принцип культурної демократії, міжнародне культурне співробітництво [3, с. 41].

У межах цієї статті ми не зможемо прослідкувати увесь шлях розвитку сприйняття світовим суспільством ролі політики у царині культури, але зможемо ствердити, що саме Декларація, підписана у Мехіко 1982 році, звернула увагу всього світу на актуальні проблеми розвитку та збереження культурної спадщини та надала коректний вектор для подальшого розвитку усвідомлення та творення культурної політики, які у подальшому набули опрацювання на конференціях у Колумбії (1997 р.), Торо (1998 р.), Стокгольмі (1998 р.), Парижі (2000 р.) та підписання Хартії «Про культури» (1997 р.) та Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (2005 р.) тощо.

Нині фундаментальні принципи, які набули своєї чинності у Мехіко, є верифікованими у багатьох країнах світу, зокрема в Україні. Але актуальних досліджень, які б якісно широко репрезентували відповідність світовим «гуманітарним стандартам» сучасної вітчизняної нормативно-правової системи в галузі культурної політики, не вистачає.

Виходячи з вищезазначеного, можемо констатувати, що у широкому суспільстві та світовому науковому товаристві став формуватися дискурс культурної політики як спроможності до демократичних та широких дефініцій феномену, соціологічних досліджень сучасної ролі культурних практик, взаємовпливу економічної та гуманітарної сфери тощо. Не оминає наукове поле проблематика існування та розвитку політики у сфері культури й український контекст. За останні роки представниками різних галузей вітчизняної науки проведено дослідження, які мають велике значення задля усвідомлення фахівцями сучасного становища та перспектив розвитку культурної політики в Україні та які мають стати основою для засвідчення необхідності філософської концептуалізації наявного дискурсу як метанаукового типу дослідної роботи. Цю точку зору поділяє А.С. Балакшин у своїй дисертаційній роботі, в якій зазначає, що «значною мірою теоретична і методологічна розробка проблем культурної політики стримується через недостатню розробленість у філософському дискурсі» [5, с. 20].

Одне з головних питань, що лежить в основі дослідження проблематики існування, функціонування та розвитку культурної політики держави, є визначення суб'єкта та об'єкта (предиката) поняття. Аналізуючи наукові роботи з філософії, соціології, культурології, політології держуправління, економіки тощо, можна зробити висновок, що цей важливий етап із формування чіткого та спільного бачення для наукової спільноти на порядок взаємовідносин «держава – культура» ще попереду. Важливість дослідження цього процесу важко переоцінити. Вплив політики як комплексу теоретичного знання про принципи історичного детермінізму та практизації відрефлексованого досвіду на світ людської духовності має багато напрямів та рівнів інтенсивності, залежить від суб'єктивних якостей того, хто її творить, тому не є статичною та постійною одиницею. Культура ж має свій вплив на формування та функціонування державності на рівнях етичних, ціннісних орієнтирів, соціалізації та творення моделей держуправління з притаманним їй політичним та адміністративним інструментарієм.

Культурна політика є зовнішньо- та внутрішньополітичним дзеркалом держави, її лакмусовим папером, її головним репрезентаційним маркером на сузір'ї Цивілізації. Робота з дослідження культурної політики сьогодні вводить до наукового поля різні галузі гуманітарних знань із широким діапазоном цілей, завдань, методологій та висновків. Стала ситуатизація та численне використання в науковому, політичному, урядовому, педагогічному, комерційному та суспільному видах мовлення дає право визнати поняття дискурсивним, таким, що потребує глибинного і всебічного вивчення та генералізованої філософської концептуалізації саме в контексті сучасної української державності.

Як було зазначено вище, однією з головних проблем категорії «культурна політика» є її дефініція, зважаючи на мінливість, динамічність та змінність залежно від її критеріїв оцінки, акторів, соціальних та політичних факторів тощо. Це також стверджував директор центру вивчення культурної політики університету Уорік Олівер Беннетта: «Труднощі визначення терміна «культурна політика» полягають у тому, що його значення не є непостійним. Його параметри ніколи не закріплені. Це означає, що культурна політика постійно відтворює проблему своїх власних термінів і буде це робити в майбутньому» [7, с. 84].

Із цим також погоджується Л.Є. Ковальова, виокремлюючи «констанцію варіативності і культурної політики», а також зазначаючи, що «культурна політика не може бути уніфікована, оскільки залежить від соціально-економічної, політичної і культурної ситуації в країні» [12, с. 65–69].

Але проблема тлумачення лежить набагато глибше: у визначенні кожного зі складників («культура» і «політика»), визначенні методології обраного засобу надання дефініції, обґрунтуванні цього вибору тощо. У 1952 році американські культурні антропологи А. Кребер і К. Клакхон у своїй роботі «Культура, критичний огляд визначень» представили всю динаміку

змін тлумачення поняття «культура», розпочинаючи з 90-х рр. 19 століття [1]. Усього на той час існувало 250 визначень. Така велика кількість сприйняття одного поняття свідчить як про його мінливість у своєму вияві та впливі на навколишнє середовище, так і про його гнучкість та піддатливість до адаптування. Спираючись на цей приклад, можна зробити висновок, що така кількість дієвих дефініцій є підтвердженням складності формування гомогенної інтерпретації постійної змінної в сутності конструкту.

Ураховуючи необхідність складання основи категоріального тезаурусу щодо сучасного уявлення про культуру, вважаємо за потрібне у цій статі розглядати широке та доречне для мультидисциплінарного контексту наявного дискурсу визначення академіка В.С. Стьопіна, де культура розглядається як «система надбіологічних програм людської життєдіяльності, поведінки і спілкування, які історично розвиваються та забезпечують відтворення та зміни соціального життя в усіх її основних виявах» [22, с. 12].

На наш погляд, саме це визначення є всеохопним та враховує ситуацію множини акцентів та векторів досліджень культури. Зіставляючи це тлумачення з принципами метатеоретичного вивчення культури, які вирізняв Карл Маннгейм, можемо вказати на її відповідність запропонованій філософом основі, яка включає: здатність різних сфер культури бути автономними, але у співвідношенні одна до одної, цінності яких реалізуються саме у практиці характерних для сукупності всіх культурних активностей; фіксацію історичних «кордонів» для кожного культурного феномену; усвідомлення культури як динамічного процесу з урахуванням усіх її закономірностей; протиставлення культури і природи тощо.

Щодо дефініції терміна «політика», то вважаємо доречним у контексті цієї роботи навести уривок зі статті В.С. Лісового у Філософському енциклопедичному словнику:

«ПОЛІТИКА (у найзагальнішому значенні) – це діяльність, що має на меті регулювання взаємин між людьми для забезпечення певного стану деякої суспільної одиниці (суспільного утворення). Найглибші джерела П. закорінені в природі людини, тобто ці джерела антропологічні. Основною передумовою появи П. є усвідомлення того, що стан того колективного утворення, яке становлять люди, можна і потрібно регулювати. Якщо слово «культура» застосувати в антропологічному значенні, то П. в цьому аспекті є частиною штучних світів чи культур, створених людськими суспільствами.

У нормативному розумінні П. – вид діяльності, яка має на меті забезпечення найважливіших передумов добробуту суспільного утворення шляхом узгодження інтересів та ціннісних орієнтацій осіб та суспільних груп. Словом «добробут» у цьому разі позначають не лише матеріальний, а й духовний стан суспільства; термін «передумови» позначає тут деякі необхідні передумови, за наявності яких люди найбільше здатні реалізувати свою творчу енергію; вислів «узгодження інтересів і ціннісних орієнтацій» передбачає, по-перше, що люди повинні мати можливість висловлювати думки щодо своїх інтересів та ідеалів і що політика не може унезалежнювати себе від цих розумінь та нав'язувати людям той спосіб життя, який він вважає кращим для людей (насильне «ощасливлення»). Звідси випливає, що П. має полягати у врахуванні різних інтересів, різних понять про добро і щастя, різних ідеалів, аби узгоджувати їх, тобто вона полягає у відверненні насильницьких конфліктів. Внутрішня П. перестає бути П., якщо ігноруються інтереси осіб, соціальних та етнічних груп чи всього суспільства (нації), тобто коли нав'язується воля однієї особи, групи осіб чи більшості» [23, с. 494–495].

Аналізуючи вищесказане, можна зауважити, що для формування уявлення про те, чим саме є дискурс культурної політики, доречно зосередити увагу не на кожному з окремих слів, а на усій лінгвістичній та культурологічній конструкції цих понять, які перебувають в певній співзалежності та «напрузі» одне з одним.

Нині вітчизняне нормативно-правове поле перебуває у стані узгодження та отримання офіційної дефініції, яка є ключовою для творення всієї гуманітарної політики в Україні. Наразі вона пов'язана не з поняттям «державна культурна політика», а з використанням поняття «державна політика у сфері культури». Про необхідність уведення саме такого конструкту зазначено у дисертаційній роботі з державного управління В. В. Карлової, яка апелює до нього так, як

до більш відповідного розумінню культури, як об'єкта державного управління й ролі держави в підтримці культурної сфери [22].

Сьогодні спроба владою України осягнути власну роль у складному багатшаровому та динамічному національному конструкті культури виразилось, на наш погляд, не зовсім у повномірному та не вдосталь сучасному визначенні, а саме: державна політика у сфері культури – це нормативно-правова, регуляторна (адміністративна, економічна, фінансова) та публічна діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, спрямована на забезпечення культурних потреб громадян відповідно до пріоритетів суспільного розвитку [17].

Спираючись на ствердження французького філософа П. Серію, за яким «порядок дискурсу» притаманний кожному періоду, певній «дискурсивній формації», є регламентованою, нормометричною функцією, котра визначає, «що може і має здаватися (це виражається у формі урочистої промови, молитви, памфлету, доповіді, програми тощо), виходячи з наявної позиції й перебуваючи в наявному зв'язку» [19], ми дозволимо висловити припущення, що така форма транслювання місії держави у взаємовідносинах між «культурою» та «суспільством» несе у своєму визначенні певні ризики, які можуть вплинути на складові частини поняття як їх політизації та часткової або повної втрати своєї суб'єктності у разі зміни певних обставин чи оптик оцінювання доречності чи обґрунтованості. Також у цьому визначенні не є потужно відображеними демократичні орієнтири, сприяння плюралізму та різноманіттю культурних виявів та мета сприяння творчості задля суспільного розвитку, а також не повністю зчитується залучення до світових нормативно-правових засад.

Теоретик культурної політики Л.Є. Востряков уважав, що «стартовою (базисною) умовою розробки політики у сфері культури є досягнення погодження між офіційними, творчими, громадськими силами щодо пріоритетності цілей культурного розвитку» [7]. Також учений компілює результати розробок у винаходженні методу надання дефініцій поняттю «культурна політика» та доходить висновку, що усі її «онтологічні» та «гносеологічні» розробки за цієї темою можна поділити на три основні методи: інституціональний, цільовий та ресурсний. До інституціонального та ресурсного підходу можна зарахувати дефініцію представників французької школи А. Жерара і Ж. Гентил, які наголошують, що «культурна політика може здійснюватися в межах об'єднання, партії, освітнього руху, організації, підприємства, міста, уряду, але незалежно від суб'єкта політики вона передбачає існування довгострокових цілей, середньострокових вимірюваних завдань і середовищ (людських ресурсів, фінанси і законодавчої бази), об'єднаних у надзвичайно складну систему» [7].

До цільового підходу можна зарахувати визначення М. Драгевич-Шешич, у якому термін «політика» сербська дослідниця зараховує до категорії свідомої діяльності, яка спрямована на досягнення цілей, до яких прагне суспільство.

Також Драгевич-Шешич запропонувала до використання власну модель взаємовідносин культурної політики, яка складається з чотирьох типів: ліберального, державно-бюрократичного, або просвітницького, національно-визвольного та перехідного. На нашу думку, такий підхід має більш політичну конотацію, перетворюючи суб'єктну за визначенням культуру на об'єкти чи навіть інструмент творення політики. Більш удаюмою моделлю нам здається запропонована ще у 1980 роках канадським дослідником Гаррі Шартраном, яка набула актуалізації у 2016 році. Ця модель класифікації складається також із чотирьох видів, але значно відрізняється від наведеної вище своєю чутністю до потреб культури з боку держави. Модель Гаррі Шартрана є однією з найпопулярніших серед вітчизняних науковців, які розробляють тему культурною політики. У цьому варіанті існує держава-інженер, держава-архітектор, держава-патрон, держава-натхненник.

Також хочемо навести модель, що регулює відносини між культурою та державою, французького соціолога Абраама Моля, який виділяє два типи: соціостатичний (за умов стабільного стану в державі може набувати вираження популістської, патерналістської чи еkleктичної) та соціодинамічний (прогресивістський, за якого суб'єкт намагається прискорити еволюцію культурного розвитку, та консервативний, за якого суб'єкт гальмує розвиток). Детальним роз-

глядом цієї моделі займалися багато дослідників, тому у межах цієї статті ми лише позначимо, що кожен із цих типів не може існувати окремо, тобто соціостатична та соціодинамічна моделі розглядаються як взаємодоповнювальні.

Однією з найпотужніших та найвпливовіших в українському науковому середовищі інституцій, яка присвячує свої роботи філософському дослідженню культурної політики, є інститут філософії імені Сковороди, котрий виніс виокремив культурної політики в науково-дослідну тему, якою керували завідувач відділу філософії культури, етики та естетики, доктор філософських наук С.В. Пролесев та професор, доктор філософських наук Є.К. Бистрицький. Серед інших досягнень у розробленні наукової теми хочемо підкреслити безперервну актуалізацію знань, які знайшли своє відображення у фундаментальній монографії в спільному авторстві двох науковців, ключовими висновком якої стала відзнака «провідної ролі культури в її національних виявах як головного чинника опору процесам глобалізації та їх основного мотиватора» [6].

Ця проблематика також потрапляє у коло наукових інтересів доктора філософських наук професора С.В. Овчаренко, яка досліджує стан культурної політики в Україні, заохочуючи широкий спектр оптик, методів дослідження, та характеризується своїм мультидисциплінарним підходом.

Задля якомога ширшої репрезентації досягнень вітчизняних науковців у вивченні суб'єктного та об'єктного поля культурної політики України ми б хотіли навести такі, на наш погляд, ключові тези, відображені в сучасних дисертаційних дослідженнях, присвячених цій проблематиці.

Проблематика культурної політики у філософському та соціально-філософському аспектах розроблялась такими науковцями, як С.В. Дрожжина, В.А. Михайлович, Л.Г. Скокова. Зацікавленість темою активно демонструють інші галузі гуманітаристики, серед яких вирізняються роботи з теорій та практичних реалізацій стратегій держуправління В.В. Карлової, Н.Г. Сорокіної, В.І. Малімон. Доцільними та ґрунтовними є праці науковців економічної царини (М.О. Проскуриної, С.І. Задворного) та у сфері політологічних знань (І.В. Каріх, Н.Є. Пелагеша).

Наукове обґрунтування теоретичних та методичних підходів до вирішення проблем сучасної української культурної політики у межах соціальної філософії отримала робота С.В. Дрожжиної [8]. Проведене дослідження дало оновлений понятійний апарат у сфері культурної політики. Нової дефініції отримали такі поняття, як «культура», «політика», «культурна політика», «мультикультуралізм», «мовна меншина». Це дало можливість представити авторські класифікації культурних норм, функцій, принципів та суб'єктів культурної політики. У дисертаційній роботі запропоновано нові трактування полікультурного суспільства як його реального стану, а не типу політики, до якого зараховано «мультикультуралізм» як певний принцип здійснення культурної політики у полікультурному суспільстві. На наш погляд, це є важливими уточненнями тезаурусу, який використовується у науковій та публіцистичній площині. Відчуття відтіночності та введення результатів у обіг має вагоме значення для запобігання атомарності, сприяє глибинному теоретичному вивченню та дослідженню практик культурної інтерпретації.

Не останню роль у формуванні і відтворенні культурних практик відіграють ціннісні орієнтації соціуму. У сфері державотворення теоретико-методологічні засади з управління цими процесами досліджує Н.Г. Сорокіна [21]. Її дисертаційна робота представляє аналіз становлення системи державного управління соціокультурними процесами суспільства, наукові підходи, визначає державні пріоритети у формуванні ціннісних орієнтацій. Також переділена увага розбудові нової моделі розділення повноважень між центральними та регіональними органами влади у межах децентралізації.

Саме у практиках народжується культурна політика, а кожна практика є культурною. Це зазначено у фундаментальній монографічній роботі з галузевої соціології, яка присвячена культурним практикам у сучасному суспільстві та є докторським дисертаційним дослідженням Л.Г. Скокової, в якому обґрунтовані дійсні вектори теоретичних підходів (суміс-

ність, компліментарність, альтернативність), які застосовують науковці під час зондування широкого спектра видів, форм та напрямів соціокультурної активності [20]. Робота ставить проблему отримання загального та генералізованого знання стосовно теоретичних та емпіричних підходів у дослідженні культурних практик у сучасній соціології культури. Вперше у вітчизняній соціології було зроблено настільки глибокий та всеосяжний аналіз «культурної практики» як явища та запропонована система теоретичного підходу до його дослідження. Через вивчення практик-перформансів запропоновано виявлення генералізованих сенсів культурних явищ та процесів. Л.Г. Скоковою окремо яскраво продемонстровано емпіричний підхід, у якому реалізуються ідеї щодо гомології соціальної та культурної стратифікації (за Бурдье). Важливим внеском автора є введення в вітчизняний дискурс концепту культурної всеїдності (*omnivorousness*) та поняття дескриптивних досліджень культурних практик. Це дає поштовх для сталого вивчення на національному рівні проекту та виникнення «виробництва культури» на базі запропонованого аналізу складників та критики дійсного дискурсу.

Усіляке виробництво потребує стратегічного планування. Нині в Україні виробництво культури як частини практичного відтворення культурної політики де-юре очолює держава як суб'єкт здійснення та регулювання інституалізованих соціокультурних процесів, тому питання концептуалізації стратегії економічного розвитку як найбільш утилітарного наукового знання у царині культури також є вкрай важливим для релевантної аналітики процесів у сучасному суспільстві.

Беручи до уваги необхідність введення економічного знання у дослідження проблематики культурної політики, треба зазначити, що у вітчизняній науці натепер немає гомогенного та загальноприйнятого визначення різниці між поняттями «культура», «культурна індустрія», «креативна індустрія», «креативна культура». Звісно, існує багаторічна практика сприйняття поняття «культурна індустрія» філософами європейських та американських шкіл, зокрема уперше сформовано визначення, яке було зроблено представниками Франкфуртської школи Теодором Адорно та Максом Хоркхаймером [24], але воно має скоріш критичну конотацію та належить до певної історико-філософської традиції, що є не зовсім «влучним» імплементаванням у національний український контекст. Відсутність гомогенного народжує ситуацію множини дефініції. Як наслідок – відсутня чітка класифікація, а значить і нормативно-правове тлумачення, що призводить до стагнації концептуального та економічного розвитку на державному рівні. Слід зазначити, що також майже відсутні наукові роботи, які б доводили зворотне, а саме відсутність потреби жорсткої концептуалізації кожного з наведених понять, їх типологізації, класифікації та методологічних інструментаріїв через атавізацію цих принципів структурного розділення внаслідок змін у економічній сфері сьогодення.

Винятком став аналіз інструментарію, яким користується держава у питаннях культурної політики, котра спрямована на комерціалізацію культурного продукту, який був виконаний компаративістським методом у дослідженні М.О. Проскуріної [18]. Визначено подвійну природу культурної індустрії: сфера виробництва культурних благ суспільного призначення та сектор економічних інтересів та підприємництва. Автор вважає, що в сучасній Україні культурна індустрія розглядається як сукупність видів діяльності, спрямованих на створення продукту високої культурної цінності. Але у роботі не визначено що саме вважатиметься культурною цінністю, що залишає дуже багато простору для вільного трактування, що не завжди може стати корисним для подальшого використання цієї конотації.

Із точки зору економіки у роботі зазначено, що культурна індустрія виробляє культурний продукт, який у результаті взаємодії попиту і пропозиції стає культурним товаром. Загалом, питання культури серед вітчизняних економістів-науковців як чинника розвитку національної економіки тільки набирає популярності. Причиною такого інтересу та усвідомлення різними галузями безсумнівної важливості впливу культури на всі сторони суспільного життя стає переорієнтація сучасних економічних систем від типу «потреб» до типу «бажань». Опосередковано це легітимізує в економічній галузі статус культурної та креативної індустрії як важливої

мультисистемної та міждисциплінарної проблематики. Треба зазначити, що поняття «культурна індустрія» останнім часом отримало чимале зацікавлення науковців у царині економічних наук, зокрема у векторі союзу із сектором держуправління.

Основоположною роботою з дослідження сутностей та особливостей реалізації державної культурної політики в сучасних умовах є дисертація В.В. Карлової, в якій зафіксовано виникнення багатьох різноманітних суб'єктів культурної діяльності різних форм власності, пов'язаних з інтересом до відродження традицій української культури [11]. Це призвело до потреби у формуванні нових типів організації та управління, зокрема партнерського типу (держава – громадськість). Виокремлено основні суперечності реалізації КП в умовах адміністративних реформ (децентралізації, демократизації тощо), зокрема невідповідність цілей тенденціям культурного розвитку суспільства; застарілість методів організаційно-управлінської діяльності органів влади наявним потребам.

У дослідженні проведена робота та зроблені висновки щодо наявної нормативно-правової бази у сфері культурної політики (станом на 2003 р.). Оцінку чинних нормативно-правових актів в Україні робить у своїй дисертації Н.Г. Сорокіна (2008 р.) [21]. Аналіз міжнародної нормативно-правової бази у сфері КП та імплементація до неї національної зроблено у дисертації із соціальної філософії С.В. Дрожжиної (2004 р.) [8]. Визначення впливу дійсних політико-правових механізмів на стан національної безпеки України в гуманітарній сфері покладено в основу дисертаційного дослідження з політології І.В. Каріхом (2018 р.) [10].

Набув вивчення стан нормативно-правового забезпечення держави у питаннях, пов'язаних із культурною політикою, у дисертаційній роботі В.І. Малімона з питань державного управління (2011 р.) [14]. Проведена аналітика вперше у вітчизняній науці посприяла постановці питання про необхідність розроблення та прийняття у статусі Закону України концепції про культурну політику, в якій би остання враховувалась як складна динамічна система взаємодії влади, суспільства і культури. За логікою, вибудованою автором, інструментом дослідження цих трансформаційних сутностей культури може стати концептуальний «апарат синергетики». У цій пропозиції знайшло відображення і маркування розвитку культурних індустрій та вплив глобалізаційних процесів.

Ці процеси так чи інакше відображаються у більшості сфер сучасної людської діяльності, і культурна політика не є винятком. У дисертаційній роботі з філософії освіти В.А. Михайлович здійснено філософський аналіз мультипарадигмального ландшафту сучасної глобалістики, в якому глобалізація репрезентована як цілісний культурний феномен зі специфічними тенденціями до власного розвитку [15]. Автор пропонує розглядати глобалізацію як особливий етап розвитку людства, за якого деякі процеси набувають загального планетарного масштабу.

Також у роботі запропонована власна дефініція поняття «культурна політика». «Під культурною політикою розуміється діяльність представників різноманітних соціальних кіл, спрямована на формування суб'єкта творчої діяльності, визначення меж і умов творчості, організацію відбору створюваних культурних благ, їх трансляцію і споживання для досягнення поставлених цим суб'єктом цілей, найважливішими з яких є відтворення дійсної системи соціально-політичних стосунків». Таке визначення є дуже перспективним, якщо розглядати глобалізаційні процеси як ознаку займання провідних позицій культурної сфери в онтологічному та аксіологічному сенсах творення внутрішньої та зовнішньої державної політики та як наслідок якісного відтворення світогляду спільноти. Але, на наш погляд, існують ризики кризи самоідентифікації, втрати суб'єктності тощо.

Оскільки національна ідентичність є умовою існування будь-якої держави-нації, за визначенням Н.Є. Пелагеші, яке вона робить у своєму дисертаційній роботі, виникає потреба дослідження процесів розмивання та трансформації української національної ідентичності внаслідок залежності від наднаціональних ідентичностей, що виникає [16]. У роботі детально обґрунтовано, як через реконфігурацію національних ідентичностей будуються наддержавні утворення. Автор доводить, що навіть часткова втрата державою монополії на контроль соціокультурної сфери є проблемою національної безпеки країни.

Проблематику певного захисту національного культурного продукту ставить В.І. Малімон, пропонуючи введення квот та пільгових ставок на ПДВ (2011 р.) [14].

Вивченням міжнародного досвіду та перспективами його часткової чи повної імплементації до вітчизняної моделі взаємовідносин держави з культурною сферою суспільного життя займалися багато науковців з економічних та держуправлінських сфер наукового знання. Найбільшого інтересу серед українських дослідників набули французька, англійська та американська моделі творення культурної політики. У своїх дисертаціях їх розглядають С.В. Дрожжина, В.В. Карлова, В.І. Малімон. У цьому питанні між науковцями простежується особлива солідарність поглядів. Реалізацію цих моделей (часткову або повну) потрібно робити з особливою обережністю та турботою, враховуючи національні потреби, етнічні, культурні, економічні особливості.

У дисертації з політології І.В. Каріх зазначено, що національна гуманітарна політика має бути актуальною сучасним викликам та повинна враховувати вплив внутрішніх та зовнішніх чинників [10]. До внутрішніх факторів гуманітарної політики належить політична культура суспільства, рівень розвитку громадських інституцій, якість національної еліти, стан інформаційної сфери. До зовнішніх чинників долучено історичний, світоглядний, цивілізаційний контексти, що визначають спрямування та ціннісне наповнення. Установлено брак цілісності та послідовності в розробленні та відтворенні політики національної безпеки у гуманітарній сфері.

Вивчення регіонального стану втілення культурної політики не стало винятком. С.І. Задворний у дисертаційній роботі з економічної і соціальної географії комплексно підходить до вивчення культурно-мистецької сфери Хмельницької області [9]. Було виявлено особливості її організації, обґрунтовано перспективні напрями її вдосконалення та створення креативних субкластерів. Цією проблематикою займається порівняно новий напрям суспільної географії – географія культури. Виникнення та розвиток такого локалізованого знання свідчить про наявність тенденції до збереження особливих виявів культурних практик, характерних для конкретної територіальної громади. Це може свідчити і про позитивні результати державної політики децентралізації, і про опозиційний рух креативного осередку щодо процесів глобалізації.

Емпіричне обґрунтування може набути вияву через артзаходи (виставки, перформанси тощо), які б одночасно досліджували досвід, рівень зацікавленості проблематикою, кількісно-якісні реакції реципієнтів та водночас вибудовували би актуальні форми, правила та інструменти творення культурної політики. До таких артзаходів можна зарахувати, зокрема, виставку «Право на Нью» (2020, Одеський музей західного і східного мистецтва; куратор – Міхейцева Катерина), в основі текстуальної та експозиційної концепції якої була спроба дослідити всебічний процес культурної об'єктивізації людської «оголеності».

Одним із головних завдань практичного втілення, на наш погляд, є імплементація результатів теоретичних досліджень у нормативно-правове поле України, яке нині реалізовано не повністю, тому цей процес потребує подальшої наукової розробки.

Висновки. Україна є амбітною та молодою державою, яка тільки стає на шлях сталої демократизації всіх її державних інституцій, нарощування громадської свідомості, визнання себе як суб'єкта у світовій політичній, економічній та культурній площинах. Усвідомлення себе як складноорганізованої, полікультурної та багатоетнічної країни було б доречно робити саме через творення культурної політики як комплексу гуманістично орієнтованих концепцій, стратегій, законів та дій, які спрямовані на ствердження, захист та підтримку всіх векторів культурного вияву.

За результатами проведеного огляду поставленої проблематики було зроблено такі висновки:

– аналіз основних етапів усвідомлення світовою спільнотою необхідності розбудови консолідованого сприйняття культурної політики дозволяє зробити висновок, що формування сучасного уявлення про спільну людську мету щодо інституалізації взаємовідносин між державою та культурою розпочалося тільки у 20 столітті, а на міжконтинентальному рівні набуло опрацювання у структурі ЮНЕСКО як певна м'яка протидія наслідкам глобалізації. Аналіз

різноманіття наявних дефініцій поняття «культурна політика» дає нам привід констатувати складність єдиної гомогенної концептуалізації сутності та теоретико-практичних характеристик, що ускладнює процес формування інтерпретацій та векторів розвитку наукової думки та емпіричного відтворення;

– усебічний огляд дисертаційних робіт вітчизняних науковців, у полі зору яких перебуває культурна політика сучасної України, дає нам право зробити висновок, що вона (культурна політика) є предметом великого наукового інтересу в різних дисциплін гуманітарного знання та постає як об'єкт, який має високий рівень актуальності та перспективу втілення отриманих результатів у практичну площину.

Нині ми можемо констатувати, що вітчизняне наука має певні наукові розробки, пов'язані з проблематикою планування та здійснення культурної політики в сучасній Україні, а уряд країни як суб'єкт державотворчої діяльності розпочав імплементацію міжнародних угод та директив в нормативно-правове поле та практику застосування аналітики результатів власної діяльності. Беручи до уваги широкий діапазон наукових дисциплін, які вводять до категоріального апарату поняття та явища, пов'язані з творенням, розвитком, розповсюдженням та охороною культури як невід'ємної та визначальної категорії сукупності ідеальних та матеріальних об'єктів і суб'єктів (акторів) їх генерування та сприяння, наростаючий суспільний запит, який має вияв у суспільних практиках, та законотворче реагування уряду дає нам підстави зробити висновок, що наразі в сучасній Україні активно формується дискурс культурної політики, який доцільно досліджувати саме у філософському напрямі.

Список використаних джерел

1. Kroeber, Alfred L. у Clyde Kluckhohn (1952) Culture: a critical review of concepts and definitions. Published Cambridge, Mass. : Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Harvard Univ., c1952. Physical Description 223 p.; 27 cm. Series Papers; v. 47, no. 1 https://kupdf.net/download/kroeber-y-kluckhohn-1952-culture-a-critical-review-of-concepts-and-definitions_58fbf913dc0d601f28959e97_pdf
2. UNESCO. 1969. Round-table Meeting on Cultural Policies; Monte Carlo, Monaco [1967]. "Cultural policy: a preliminary study". Studies and documents on cultural policies (1), Paris, 49 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000001173>
3. UNESCO. 1982. Mexico City Declaration on Cultural Policies, Paris, 230 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000052505>
4. Абраам М. Социодинамика культуры: Пер. с фр. / Предисл. Б.В. Бирюкова. Изд. 3-е. Москва : Издательство ЛКИ, 2008. 416 с.
5. Балакшин А.С. Культурная политика: теория и методология исследования : дис. ... д-ра филос. наук : 24.00.01. Нижний Новгород : РГБ, 2006 (Из фондов Российской Государственной Библиотеки), 355 с.
6. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролесєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с. Бібліогр.: 395–409 с.
7. Востряков Л.Е. Культурная политика: основные концепции и модели. *Экология культуры : Информационный бюллетень*. Архангельск, 2004. № 1. С. 79–108.
8. Дрожжина С.В. Культурна політика як проблема сучасного соціокультурного процесу : автореф. дис. ... філос. наук : 09.00.03; Донец. нац. ун-т. Донецьк, 2004. 17 с.
9. Задворний С.І. Територіальна організація культурно-мистецької сфери регіону (на матеріалах Хмельницької області) : автореф. дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 21 с.
10. Каріх І.В. Інституційно-правові засади політики національної безпеки в гуманітарній сфері : дис. ... докт. політ. наук : 21.01.01; Сумський держ. ун-т. Суми, 2018. 218 с.
11. Карлова В.В. Державна політика у сфері культури : сутність та особливості реалізації в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. наук держ. упр. : спец. 25.00.01; Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2003. 18 с.
12. Ковалева Л.Е. Культурная политика: к вопросу о дефинициях. *Вестник Тюменского государственного университета*. 2007. No 1. С. 65–69.

13. Культурная политика: основные концепции и модели [Текст]. *Экология культуры : Информационный бюллетень*. Архангельск, 2004. № 1. С. 79–108.
14. Малімон В.І. Культурна політика держави як чинник реформування суспільства : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.
15. Михайлович В.А. Освітні тенденції культурної політики в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10; Нац.пед. ун-т ім. Драгоманова. Київ, 2010. 21 с.
16. Пелагеша Н.Є Трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.05; ін.-т держ і права ім. Корецького Київ, 2009. 33 с.
17. Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо загальних засад надання населенню культурних послуг : проект закону України. URL: <https://mkip.gov.ua/files/pdf/687974321358988.pdf>
18. Проскуріна М.О. Державна політика економічного розвитку культурної індустрії : дис. ... док. економ. наук : 08.00.03; Нац. акад. упр. Київ, 2018. 479 с.
19. Серио П. Почему Бахтин – не Пеше? Об одном большем недоразумении по поводу анализа дискурса; пер. с франц. В. Кашкина. *Язык, коммуникация и социальная среда*. 2012. № 10. С. 8–21.
20. Скокова Л.Г. Культурні практики в сучасному суспільстві: теоретичні підходи та емпіричні виміри : автореф. дис. ... док. соц. наук : 22.00.04; Нац. акад. наук України ін.-т соц. Київ, 2019. 34 с.
21. Сорокіна Н.Г. Державне управління формування ціннісних орієнтацій сучасного українського суспільства : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01; Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Дніпропетровськ, 2008. 20 с.
22. Степин В.С. Цивилизация и культура. Санкт-Петербург : СПбГУП, 2011. 408 с.
23. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г.С. Сковороди; [редкол.: В.І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2002. VI, 742 с.
24. Хоркхаймер М., Адорно Т. Диалектика Просвещения. Философские фрагменты. Москва, Санкт-Петербург : Медиум, Ювента, 1997. 312 с.

References

1. Kroeber, Alfred L. у Clyde Kluckhohn (1952) *Culture: a critical review of concepts and definitions*. Published Cambridge, Mass. : Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Harvard Univ., c1952. Physical Description 223 p. ; 27 cm. Series Papers ; v. 47, no. 1 (In English) https://kupdf.net/download/kroeber-y-kluckhohn-1952-culture-a-critical-review-of-concepts-and-definitions_58fbf913dc0d601f28959e97_pdf
2. UNESCO. 1969. Round-table Meeting on Cultural Policies; Monte Carlo, Monaco [1967]. "Cultural policy: a preliminary study". *Studies and documents on cultural policies* (1), Paris, 49 p. (In English) <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000001173>
3. UNESCO. 1982. Mexico City Declaration on Cultural Policies, Paris, 230 p. (In English) <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf00000052505>
4. Abraam M. Sociodinamika kulturi: Per. s fr. / Predisl. B. V. Birjukova. Izd. 3-e. [Sociodynamics of culture] – Moscow: Izdatelstvo LKI, 2008. – 416 s. (in Russian)
5. Balakshin A.S. Kulturnaja politika: teorija i metodologija issledovaniya [Cultural policy: theory and research methodology]: Dis. ... d-ra filoz. nauk : 24.00.01. – N. Novgorod: RGB, 2006, 355 s. (in Russian)
6. Bistrickii E., Zimovets R., Proleev S. Komunikaciya i kultura v globalnomu sviti [Communication and culture in the global world] – Kyiv.: Duh i Litera, 2020. – 416 s. (in Ukrainian)
7. Vostryakov L.E. Kulturnaya politika: osnovnie koncepcii i modeli [Cultural Policy: Basic Concepts and Models] / L. Vostryakov // *Ekologiya kulturi : Informacionnii biulleten*. – Arkhangelsk, 2004. – № 1. – S. 79-108. (in Russian)
8. Drozhzhina S. V. Kulturna politika yak problema suchasnogo sociokulturnogo procesu [Cultural policy as a problem of modern social and cultural process], : avtoref. dis. ... filoz. nauk : 09.00.03 / S. V. Drozhzhina ; Donec. nac. un-t. – Donetsk, 2004. – 17 s. (in Ukrainian)

9. Zadvornii S. I. Teritorialna organizatsiya kulturno-mistetskoi sferi regionu (na materialah Hmelnytskoi oblasti) [Territorial organization of the cultural and artistic sphere (on the example of the Khmelnytsky region)] : avtoref. dis. kand. geogr. nauk : 11.00.02 / S. I. Zadvornii; Lviv. nac. un-t im. I Franka. – Lviv, 2016. – 21 s. (in Ukrainian)
10. Karih I.V. Instituciino-pravovi zasadi politiki nacionalnoi bezpeki v gumanitarnii sferi [Institutional and law bases of national security policy in the humanitarian field] : disertaciya dok. polit. nauk : 21.01.01 / I.V. Karih; Sumskii derzh. un-t – Sumy, 2018. – 218 s. (in Ukrainian)
11. Karlova V. V. Derzhavna politika u sferi kulturi : sutnist ta osoblivosti realizatsii v suchasni umovah [State policy in the field of culture: the essence and features of implementation in modern conditions] : avtoref. dis. ... kand. nauk derzh. upr. : spec. 25.00.01 / V. V. Karlova ; Ukr. akad. derzh. upr. pri Prezidentovi Ukraïni. – Kiev., 2003. – 18 s. (in Ukrainian)
12. Kovaleva L.E. Kulturnaja politika: k voprosu o definiciyah [Cultural policy: to the question of definitions] // Vestnik Tumenskogo gosudarstvennogo universiteta. 2007. – No. 1. – S. 65-69 (in Russian)
13. Kulturnaya politika: osnovnye koncepcii i modeli [Cultural policy: basic concepts and models] / L. Vostrjakov // Ekologiya kultury : Informacionnyj bjulleten. – Arhangel'sk, 2004. – № 1. – S. 79-108. (in Russian)
14. Malimon V. I. Kulturna politika derzhavi yak chinnik reformuvanniya suspilstva [The cultural policy of the state as a factor of social reform] : avtoref. dis. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / V. I. Malimon; Ivano-Frankiv. nac. tehn. un-t nafti i gazu. – Ivano-Frankivsk, 2011. – 20 s. (in Ukrainian)
15. Mihaylovich V.A Osvitni tendencii kulturnoi politiki v umovah globalizacii [Educational trends of cultural policy in the context of globalization]: avtoref. dis. kan. filos. nauk : 09.00.10 / V.A. Mihaylovich ; Nac.ped. un-t. im.Dragomanova – Kiev, 2010. – 21 s. (in Ukrainian)
16. Pelagesha N.E. Transformaciya ukrainskoi natsionalnoi identichnosti v umovah globalizatsii [Transformation of Ukrainian national identity in the context of globalization] : avtoref. dis. kan. polit. nauk : 23.00.05 / N.E. Pelagesha ; in-t derzh i prava im. Koreckogo – Kiev, 2009. – 33 s. (in Ukrainian)
17. Proekt zakony Ukraini Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukraini «Pro kulturu» shcho do zagalnih zasad nadannya naselenniu kulturnih poslug [The project LAW OF UKRAINE On Amendments to the Law of Ukraine "On Culture" on the general principles of providing public cultural services https] (in Ukrainian) <https://mkip.gov.ua/files/pdf/687974321358988.pdf>
18. Proskurina M.O. Derzhavna politika ekonomichnogo rozvitku kulturnoi industrii [State policy of economic development of the cultural industry] : disertaciya dok. ekonom. nauk : 08.00.03 / M.O. Proskurina ; Nac. akad. upr. – Kiev, 2018. – 479 s. (in Ukrainian)
19. Serio P. Pochemu Bahtin – ne Peshe? Ob odnom bolshom nedorazumenii po povodu analiza diskursa [Why Bahtin – no Peshe? About one big misunderstanding about discourse analysis] / P. Serio ; per. s franc. V. Kashkina // Yazik, kommunikaciya i socialnaya sreda. – 2012. – № 10. – S. 8–21. (in Russian)
20. Skokova L.G. Kulturni praktiki v suchasnomu suspilstvi: teoretichni pidhodi ta empirichni vimiri [Cultural practices in modern society: theoretical approaches and empirical dimensions] : avtoref. dis. dok. soc. nauk : 22.00.04 / L.G. Skokova; Nac. akad. nauk Ukraïni in.-t soc. – Kiev, 2019. – 34 s. (in Ukrainian)
21. Sorokina N. G. Derzhavne upravlinnya formuvannya cinnisnih orientacii suchasnogo ukrainskogo suspilstva [State management of the formation of value orientations of modern Ukrainian society] : avtoref. dis... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.01 / N. G. Sorokina ; Dnipropetr.region. in-t derzh. upr. Nac. akad. derzh. upr. pri Prezidentovi Ukraïni. – Dnepr, 2008. – 20 s. (in Ukrainian)
22. Stepin V. S. Tsvivilizaciya i kultura [Civilization and culture] – St. Petersburg : SPbGUP, 2011.– 408 s. (in Russian)
23. Filosofskii entsiklopedichnii slovnik [Philosophical encyclopedic dictionary] / NAN Ukraini, In-t filosofii imeni G. S. Skovorodi; [redkol.: V. I. Shinkaruk (golova) ta in.]. – Kiev: Abris, 2002. – VI, 742 s. (in Ukrainian)
24. Horkhaimer M., Adorno T. Dialektika Prosveshcheniya. Filosofskie fragmenti [The dialectic of the Enlightenment. Philosophical fragments]. – St. Petersburg: Medium, Juventa, 1997. – 312 s. (in Russian)

Holubovych Inna Volodymyrivna

Doctor of Philosophical Science, Professor,
Head of the Department of Philosophy
Odesa I. I. Mechnikov National University
2, Dvoryanska str., Odesa, Ukraine

Mikheitseva Kateryna Oleksandrivna

Postgraduate Student at the Department of Philosophy
Odesa I. I. Mechnikov National University
2, Dvoryanska str., Odesa, Ukraine

FORMATION OF CULTURAL POLICY DISCOURSE OF MODERN UKRAINE IN THE NATIONAL HUMANITIES (LITERATURE REVIEW)

The world community's awareness of the need to develop a consolidated perception of cultural policy and the institutionalization of relations between the state and culture took place only in the 20th century, and at the intercontinental level was developed by UNESCO as a mild countermeasure to globalization. The variety of existing definitions of "cultural policy" indicates the difficulty of creating a single homogeneous conceptualization of the essence and theoretical and practical characteristics, which in turn complicates the process of forming interpretations and vectors of scientific thought and empirical reproduction. The dissertations of domestic scholars based on the study of cultural policy as part of political, economic and humanitarian processes illustrates the growing interest in a multidisciplinary approach in the study of interpretation, development and protection of the subjectivity of "culture" in relations with "state" and "politics".

The relevance of the study is related to the theoretical and practical interest of the topic of cultural policy among a wide range of scientific disciplines, which introduce into the categorical apparatus concepts and phenomena related to the creation, development, dissemination and protection of culture as an integral and defining category of ideal and material objects and subjects (actors) of their generation and assistance. The purpose of the article is to consider the current state of the existence and development of cultural policy in Ukraine and to trace the existing signs of the formation of discourse in the domestic humanities around this concept. Textual analysis was used to analyze the literature, the interpretation of general concepts was performed using the hermeneutic method and content analysis. The multidisciplinary nature of the issue allowed the application of a comparative research method

In order to represent the historical context of the development of the idea and interpretation by the world community of the essence and mission of cultural policy, an international and Ukrainian legal part was introduced and considered. The representation of scientific developments in the domestic context was made through the introduction of a body of current dissertation research in various disciplines of the humanities, as the most knowledge-intensive, concise and concentrated means of research. The results of the study, which are based on the analysis of common practices, legislative reactions of the government and multidisciplinary attention of domestic scholars, are a conclusion on the formation of the discourse of cultural policy, which should be studied in the philosophical direction.

Key words: *cultural policy, philosophy of culture, modern Ukrainian culture, Ukraine.*